

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling over het waarborgen van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

Samenvatting

De internationale context voor gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)¹ verandert razendsnel. De omvang en snelheid van deze veranderingen vragen om dringende aandacht en een strategische reactie. Geopolitieke verschuivingen, beleidswijzigingen en het stopzetten van financiering voor SRGR en de toename van anti-rechten campagnes, hebben een merkbare impact op de globale vooruitgang inzake gendergelijkheid en meer in het bijzonder SRGR. Deze ontwikkelingen blijven niet beperkt tot nationale contexten maar beïnvloeden ook de werking van multilaterale instellingen en de bredere internationale orde. Wat er vandaag op het spel staat, gaat verder dan individuele rechten: het raakt aan de fundamenteën van internationale samenwerking.

Met dit advies geven we aan hoe de veranderende internationale context de ruimte voor gendergelijkheid en SRGR beïnvloedt, met bijzondere aandacht voor de diplomatieke en financiële gevolgen van deze veranderde internationale context. Daarnaast **formuleert dit beleidsadvies aanbevelingen om het nodige leiderschap te concretiseren en de diplomatieke impact van België te versterken.**

1. Context

1. Het internationale SRGR-landschap is ingrijpend veranderd als gevolg van **grote geopolitieke verschuivingen, ideologische verschillen, toenemende druk op multilaterale instellingen en van wetenschappelijke en medische vooruitgang** (bijvoorbeeld hiv-preventie, SRGR-dienstverlening). We gaan hieronder dieper in op deze veranderingen.
2. In januari 2025 begon **de Verenigde Staten van Amerika (VS)**, lange tijd de grootste bijdrager aan internationale samenwerking, **haar engagement voor wereldwijde solidariteit af te bouwen**, waardoor een dramatisch financieringstekort ontstond dat in de huidige context uiterst moeilijk te dichten is². Bovendien trekken de VS zich terug uit 66 internationale organisaties *“die de Amerikaanse belangen niet meer dienen”*³, wat het multilaterale systeem op de proef stelt.

¹ SRGR (seksuele en reproductieve gezondheid en rechten) rust op vier samenhangende pijlers: seksuele gezondheid, reproductieve gezondheid, seksuele rechten en reproductieve rechten. Samen waarborgen zij toegang tot informatie en zorg rond seksualiteit met aandacht voor welzijn, relaties en seksuele functies; toegang tot reproductieve zorg zoals anticonceptie, veilige zwangerschap en abortuszorg; de mogelijkheid voor iedereen om vrij en geïnformeerd keuzes te maken over het eigen lichaam, relaties en seksuele beleving; en het recht om zonder dwang, discriminatie of geweld beslissingen te nemen over het eigen lichaam, relaties en voortplanting. Alleen wanneer alle vier de pijlers worden gerespecteerd, kan SRGR volledig worden gerealiseerd. Meer details: [Accelerate progress—sexual and reproductive health and rights for all: report of the Guttmacher–Lancet Commission - The Lancet](#)

² [Report links USAID shutdown to hundreds of thousands of deaths](#)

³ [Withdrawing the United States from International Organizations, Conventions, and Treaties that Are Contrary to the Interests of the United States – The White House](#)

3. In een verontrustende parallel trekken ook **Europese donoren**, die sterke bondgenoten van internationale samenwerking zijn geweest en die volgens Countdown 2030 Europe in 2023 nog een nieuw record bereikten in hun steun voor SRGR wereldwijd, zich terug uit hun verbintenissen. Dit onder druk van geopolitieke omstandigheden en verschuivende prioriteiten die steeds meer gericht zijn op eigenbelang, veiligheid en defensie.⁴ Deze tendens doet zich ook in België voor. De Vlaamse regering heeft de Vlaamse gezondheidsprogramma's stopgezet, met ingrijpende gevolgen voor lopende projecten, onder meer in Mozambique. Organisaties die reeds werden getroffen door het wegvallen van Amerikaanse financiering, hebben het bijzonder moeilijk om ook dit bijkomende verlies aan Vlaamse middelen op te vangen. Het wegvallen van financiering raakt bovendien niet alleen de projecten zelf, maar bedreigt ook de rijke en jarenlang opgebouwde expertise die daarmee dreigt verloren te gaan. Ook op federaal niveau zien we middelen afnemen en komen hier later in de tekst op terug (zie punt 15)
4. Ook op **multilateraal niveau** tekenen zich belangrijke verschuivingen af. Begin 2025 lanceerde de VN-secretaris-generaal **het UN80-initiatief**⁵, een hervormingsproject om de liquiditeitscrisis van de VN aan te pakken en de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) te realiseren. Een van de **te overwegen pistes is een fusie van UNFPA en UN Women**. Dit roept bezorgdheid op dat operationele SRGR-functies (zoals anticonceptie en noodverloskundige kits) zouden verzwakken en dat SRGR dreigt te verschuiven van een structureel mandaat naar een louter programmatorische opvolging. SRGR vergt nochtans toegewijd leiderschap, gespecialiseerde expertise en een duidelijke institutionele verankering om de samenhang tussen internationale afspraken, nationale implementatie en dienstverlening te waarborgen. De ervaring leert dat opname van SRHR in bredere gender- of ontwikkelingsmandaten het risico inhoudt op lagere prioriteit, onderfinanciering en politieke onzichtbaarheid. Ons land speelt, dankzij zijn expertise en engagement voor het multilaterale systeem, een sleutelrol in de raden van bestuur van internationale organisaties zoals UNDP, UNFPA of UNWomen. Dit is des te belangrijker in een tijd waarin ze onder druk staan en door anderen worden uitgedaagd, zoals ook bevestigd wordt in de laatste beleidsnota van de minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking ⁶.
5. Naast de druk op de financiering worden **ideologische tegenstellingen verder aangescherpt**. De **Geneva Consensus Declaration (GCD)**⁷ en **breder anti-rechtencampagnes rond SRGR** dragen bij aan geopolitieke verschuivingen die de multilaterale orde onder druk zetten. De GCD maakt deel uit van een ideologische tegenbeweging die internationale normen, waaronder WHO- en SRGR-standaarden, ondermijnt. Door de sterke nadruk op nationale soevereiniteit laat de GCD ruimte voor uiteenlopende interpretaties van internationale rechten en verplichtingen en heeft het lange termijn gevolgen voor multilaterale onderhandelingen. Hoewel niet juridisch bindend, beïnvloedt zij toekomstige normvorming en staat zij haaks op het *Pact for the Future*⁸, dat inzet op versterkt multilateralisme en internationale samenwerking.
6. In combinatie met de snelle toename van **des- en misinformatie rond SRGR**, vaak ideologisch aangestuurd, **brengt het een evidence-based beleid en fundamentele rechten** van vrouwen, meisjes en genderdiverse personen **in gevaar**. Deze desinformatie ondermijnt wetenschappelijke consensus, stigmatiseert niet alleen vrouwen, meisjes en LGBTQI+personen, maar ook sommige zorgverleners, en voedt polarisatie en wantrouwen tegenover publieke instellingen. Recente ontwikkelingen, zoals het officieel beperken van

⁴ [Countdown 2030; European Funding Gap Brief](#)

⁵ [Home | UN80 Initiative](#)

⁶ Beleidsnota Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking 2026, [Voorstel](#)

⁷ De [Geneva Consensus Declaration](#) is een internationaal document uit 2020 ondertekend door verschillende landen dat de nadruk legt op gezondheid van vrouwen, het versterken van het gezin, en de soevereiniteit van naties in het bepalen van hun eigen wetgeving. Naast het miskennen van een aantal rechten zoals het recht op abortus, miskent deze verklaring internationaal recht.

⁸ VN lidstaten keurden dit *Pact of the Future* – en twee bijlagen: het *Global Digital Compact* en de *Declaration for Future Generations* in september 2024 goed. Deze actiegerichte documenten zijn bedoeld om opkomende bedreigingen voor de ontwikkeling tegen te gaan en de vooruitgang op het gebied van Agenda 2030 te versnellen.

gendererkenning tot uitsluitend “man” en “vrouw” in de Verenigde Staten⁹ en de UK¹⁰, illustreren hoe ideologische narratieven steeds vaker worden vertaald in beleidskeuzes die de realiteit en rechten van transgender en non-binaire personen ontkennen. Dergelijke beslissingen legitimeren discriminerende discoursen en versterken wereldwijd anti-SRGR-acties.

7. **Nochtans staat de wereld niet stil op vlak van kennis. Er is belangrijke wetenschappelijke en medische vooruitgang sinds de publicatie van de beleidsnota en beleidsfolder over “Belgische ontwikkelingssamenwerking op gebied van SRGR”¹¹.** Hoewel de drie basisprincipes van het Belgische SRGR-beleid onverminderd van kracht blijven, wijzen recente ontwikkelingen in de beschikbare gegevens op mogelijke noden aan beleidsmatige versterking. Zo zijn er wereldwijd ondertussen meer dan 230 miljoen meisjes en vrouwen slachtoffer van Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV), waarbij 4 miljoen meisjes jaarlijks het risico lopen om slachtoffer te worden¹². Een substantiële stijging ten opzichte van de vaststellingen in 2012. Het is van belang om bij het ondernemen van **acties en het ontwikkelen van strategieën deze te baseren op actuele kennis, feiten en cijfers**. Zowel VN-instituten zoals UNFPA, UNICEF, UNAIDS of UN WOMEN voorzien in geschikte data-analyses, net als ngo’s. Omwille van de manipulatie van cijfers en data ter ondersteuning van antigendercampagnes is een omzichtige benadering aangewezen, waarbij uitsluitend of prioritair gebruik wordt gemaakt van wetenschappelijk geverifieerde en officiële datacollecties.
8. Op vlak van gezondheidsbeleid is er ook ernstige bezorgdheid over de recente lancering van **de ‘America First Global Health Strategy’¹³ door de VS**. Die focust sterk op epidemieën en pandemieën, maar laat opvallend genoeg cruciale thema’s zoals SRGR, voeding, en moeder- en kindzorg volledig buiten beschouwing. Dat betekent een duidelijke **verschuiving weg van een brede, geïntegreerde visie op gezondheid**. Tegelijk plant de VS nieuwe **bilaterale akkoorden met landen in het Globale Zuiden**, de zogenaamde ‘US compact agreements’¹⁴. Deze overeenkomsten zijn sterk transactioneel en lijken vooral gericht op toegang tot grondstoffen en gezondheidsdata.¹⁵ Het is verontrustend dat deze weinig transparante akkoorden het beleid rond diversiteit, gelijkheid en inclusie (DEI) en SRGR verder onder druk zetten.
9. In de praktijk dreigen deze bilaterale akkoorden aan te sluiten bij de logica van de ‘Mexico City-beleid’ of Global Gag Rule¹⁶, met een **reëel risico dat gezondheidszorgsystemen verder versnipperd raken en de Belgische samenwerking in de betrokken landen bemoeilijken**. Wetende dat het onmogelijk is geworden voor ngo’s - zowel in de VS gevestigd als daarbuiten -, als internationale organisaties, om nog financiering¹⁷ te ontvangen voor DEI programma’s, activiteiten die de VS als ‘genderideologie’ bestempelt, of abortuszorg door de drastische uitbreiding van de Global Gag Rule¹⁸.
10. **Intersecterende vormen van ongelijkheid**, ingebed in bredere machtsverhoudingen, zorgen ervoor dat verschillende personen en/of groepen in uiteenlopende contexten disproportioneel worden blootgesteld

⁹ [Defending Women From Gender Ideology Extremism And Restoring Biological Truth To The Federal Government – The White House](#)

¹⁰ <https://www.bbc.com/news/live/cvgq9ejql39t>

¹¹ [Beleidsnota "De Belgische Ontwikkelingssamenwerking op het gebied van Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten"](#) en [De Belgische Ontwikkelingssamenwerking op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten](#)

¹² [Genitale verminking bij vrouwen: meer dan 230 miljoen geregistreerde gevallen | UNICEF BE](#)

¹³ [America First Global Health Strategy](#)

¹⁴ [Advancing the America First Global Health Strategy Through Landmark Bilateral Agreements on Global Health Cooperation - United States Department of State](#)

¹⁵ [The US has released an 'America First Global Health Strategy.' Health experts warn it is risky | CNN Politics](#)

¹⁶ <https://www.shedecides.com/what-is-the-global-gag-rule/>

¹⁷ [Trump administration to block aid from subsidizing DEI and trans rights overseas | Trump administration | The Guardian](#)

¹⁸ <https://www.whitehouse.gov/articles/2026/01/president-trump-is-the-most-pro-life-president-in-history/>

aan discriminatie, beperkte toegang tot diensten en stigma¹⁹. Zo zien we bij alle SRGR-thema's (zoals hiv, abortus, vrouwelijke genitale verminking, vruchtbaarheid, menstruele gezondheid, gezondheid van transgender personen, ...) **stigma en discriminatie aangemerkt als belangrijke belemmeringen voor de toegang tot zorg**. Ook een gebrek aan toegang tot menstruatieproducten is een barrière voor de empowerment van meisjes en vrouwen die zo niet volledig kunnen deelnemen aan onderwijs, werk en gezondheid risico's lopen.²⁰

11. Ongelijkheden en discriminatie beperken zich niet tot het domein zorg, **maar vinden ook plaats op de werkvloer**. Daardoor ondermijnen ze niet alleen de gezondheid, waardigheid en rechten van werknemers en schenden internationale arbeidsnormen, maar hebben ook een impact op SRGR. De IAO-conventies over gelijkheid en non-discriminatie, bescherming van het moederschap, geweld en intimidatie op het werk, en de overgang van de informele naar de formele economie koppelen arbeidsomstandigheden expliciet aan SRGR²¹. De effectieve implementatie van deze normen is cruciaal om universele toegang tot SRGR te waarborgen, vooral voor vrouwelijke werknemers in preciaire situaties.
12. **Geweld**, waaronder seksueel geweld, kindhuwelijken en gedwongen zwangerschappen, vormt zowel een **oorzaak als een gevolg van de schending van SRGR, en heeft ernstige fysieke, mentale en sociale gevolgen voor overlevende, maar ook voor hun omgeving en voor volgende generaties**.²² Tegelijkertijd vergroot beperkte toegang tot SRGR-diensten, zorg en -informatie na geweld de kwetsbaarheid voor uitbuiting en misbruik. Dit verergert vaak de gevolgen van het ervaren geweld en vergroot het de kans op herhaald slachtofferschap.
13. **Ook vorming speelt een cruciale rol in het realiseren van SRGR**²³, maar wordt ondermijnd door stigma, taboes en ideologisch aangestuurde desinformatie. Deze dynamieken beperken de verspreiding van wetenschappelijk correcte en leeftijdsadequate informatie, versterken discriminatie en belemmeren jongeren om geïnformeerde keuzes te maken over hun lichaam en relaties. Tegelijkertijd blijft voor miljoenen kinderen en jongeren de toegang tot kwaliteitsvol en inclusief onderwijs ontoereikend²⁴, onder meer door armoede, conflict, genderongelijkheid en uitsluiting van kwetsbare groepen. Het ontbreken van vorming vergroot de risico's op ongewenste zwangerschappen, seksueel geweld en schooluitval, en bestendigt zo een vicieuze cirkel van ongelijkheid en schendingen van SRGR.
14. SRGR zijn een belangrijk onderdeel van de Belgische internationale samenwerking en zijn essentieel voor het realiseren van duurzame ontwikkeling en mensenrechten. Op federaal niveau wordt **gezondheid erkend als een strategische hefboom voor het buitenlands beleid en één van de drie hoofassen van ontwikkelingssamenwerking**. Zoals gesteld in de Beleidsnota Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en

¹⁹ https://cdn.who.int/media/docs/default-source/reproductive-health/an-intersectional-feminist-approach-for-advancing-srhr-through-uhc.pdf?sfvrsn=53e778d3_5

²⁰ [We moeten het over menstruatie hebben](#)

²¹ De verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie inzake non-discriminatie en gelijkheid (Conventies nr. 100 en nr. 111), moederschapsbescherming (Conventie nr. 183), geweld en intimidatie op het werk (conventie nr. 190 en Aanbeveling nr. 206), en Aanbeveling nr. 204 over de overgang van de informele naar de formele economie leggen een direct verband tussen arbeidsomstandigheden, gezondheid, waardigheid en seksuele en reproductieve rechten.

²² Meer info over link tussen SRGR en GBV: Adesheila, Adedayo Samuel, Sexual and Reproductive Health and Rights (SRHR) and Gender-Based Violence (GBV): Intersections and Legal Imperatives (July 28, 2025). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5368762> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5368762>; - Countdown 2030 Europe, Sexual and reproductive health and rights in the generation equality forum' action coalition to fight against GBV. (2021) https://countdown2030europe.org/storage/app/media/uploaded-files/FACTSHEETS_%20IPPF_gender%20based%20violence_02-Acrobat4.pdf

- UNFPA, Stronger Together - Integrating Gender-based Violence and Sexual and Reproductive Health Approaches in Humanitarian Settings (2024). https://arabstates.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/gbv_srh_strong_together_33_b_pages.pdf

²³ [The journey towards comprehensive sexuality education](#)

²⁴ [Gender Equality Essentials Education Cheat Sheet NL ONLINE.pdf](#)

Ontwikkelingssamenwerking 2026, is mondiale gezondheid in een wereld die wordt gekenmerkt door systemische kwetsbaarheden een essentieel publiek goed en een kernonderdeel van het Belgisch beleid. Daarnaast zal worden ingezet op drie versnellers, waaronder vrouwen en jongeren, om duurzame impact te realiseren. Ook de inzet voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) wordt bevestigd.²⁵

15. Toch stellen we dat de praktijk ook voor België nog heel wat uitdagingen omvat, in het bijzonder op vlak van financiering. Het meest recente ODA-rapport van Sensoa toont aan dat de uitgaven voor gezondheid en reproductieve gezondheid zijn toegenomen, net als de totale uitgaven van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD). Tegelijkertijd gaat er minder aandacht en minder financiering naar de aanpak van hiv. Opvallend is bovendien dat, ondanks de toegenomen middelen voor gezondheid en voor DGD in het algemeen, het aandeel voor RMNCH (Reproductive, Maternal, Neonatal and Child Health) afneemt. Daarnaast is er in 2024 ook sprake van een verminderde aandacht voor SRGR binnen de humanitaire hulp: waar in 2023 nog 34% van het budget naar SRGR ging, is dat aandeel in 2024 gedaald tot 26%.²⁶ Ten slotte vraagt ook menstrueel hygiënebeheer specifieke aandacht, aangezien vrouwen en jonge meisjes hun menstruatie vaak doormaken in onhygiënische omstandigheden en zonder privacy.²⁷ **Deze problematieken worden te vaak genegeerd, terwijl ze essentieel zijn voor waardigheid, gezondheid en overleving. In een wereld die wordt gekenmerkt door toenemende instabiliteit, conflict en ongelijkheid, is dit een zorgwekkende evolutie.**
16. Toegang tot kwaliteitsvolle SRGR-diensten stelt individuen in staat om autonome en geïnformeerde keuzes te maken en genereert aantoonbare positieve effecten op gezondheid, gendergelijkheid en sociaaleconomische ontwikkeling. Investerings in onder meer moeder- en adolescentengezondheid, gezinsplanning en de preventie en aanpak van seksueel en gendergerelateerd geweld (SGBV) **dragen bij aan de verwezenlijking van de Belgische beleidsdoelstellingen en internationale engagements**, waaronder de Agenda 2030. Studies tonen aan dat **investeren in SRGR strategisch is en meetbaar rendement op in meerdere dimensies van menselijke ontwikkeling** oplevert.²⁸

2. Aanbevelingen

2.1. *Zorg voor een versterkte diplomatieke betrokkenheid op bilateraal, Europees en multilateraal niveau*

1. Herbevestig en bouw nationale en federale strategische en beleidskaders uit en versterk de Internationale verbintenissen zoals het *Actieprogramma van de Internationale Conferentie voor Bevolkingsontwikkeling (ICPD)*, *UN Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*, de *IAO-conventies en aanbevelingen* en de *Verklaring en actieprogramma van Beijing*, alsook initiatieven zoals She Decides.
2. België heeft zich ertoe verbonden een sterke en betrouwbare partner te zijn op het vlak van mensenrechten, onder meer voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes. Dit dient zich ook te vertalen in ambitieus en progressief taalgebruik op het vlak van gendergelijkheid in internationale onderhandelingen.
3. Versterk Belgische diplomaten en beleidsmakers om nieuwe diplomatieke ontwikkelingen zoals deze rond de GCD te herkennen en tegen te gaan.

²⁵ Beleidsnota Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking 2026, [Voorstel](#)

²⁶ [ODA Rapport 2024 \(Publicatie 2025\) | Sensoa International](#)

²⁷ Oxfam - Women's Menstrual Hygiene Needs in Emergencies
<https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/298990/tbn-menstruation-protection-010311-en.pdf;jsessionid=E6F1BEE27A1F5CC21A72E878E9318C33?sequence=1>

²⁸ Enabel, *Investeren in seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor veerkrachtige samenlevingen*, september 2025
[Position Paper 07 SRHR NL fin.pdf](#)

- a. Versterk de sensibilisering over het belang van SRGR en veranker het thema duurzaam op de beleidsagenda.
 - b. Zorg voor regelmatige updates en duidelijke instructies aan Belgische diplomatieke posten over SRGR-standpunten, in het bijzonder over nieuwe overeenkomsten zoals deze tussen de VS en partnerlanden.
 - c. Investeer in een geformaliseerd en systematisch opleidingsprogramma voor alle Belgische diplomaten over SRGR-verbintenissen en onderhandelingsstrategieën.
4. Werk met partnerlanden, inclusief via financiële en politieke ondersteuning, bij het identificeren en meenemen van mogelijke SRGR-gevolgen in onderhandelingen over overeenkomsten. Stimuleer daarbij dat het maatschappelijk middenveld actief kan deelnemen aan deze processen, zodat inclusieve gezondheid gewaarborgd is en overheden op transparante wijze verantwoording kunnen afleggen.
 5. Garandeer dat in het kader van de VN hervorming - ongeacht of de fusie doorgaat tussen UNFPA en UNWomen- dat SRGR wordt versterkt, gewaarborgd en naar een hoger niveau getild. Er mag geen structurele hervorming worden doorgevoerd als deze het risico met zich meebrengt dat bestaande mandaten, technische capaciteit of verantwoordingsplicht voor SRGR worden verzwakt of verminderd.
 6. Geef tegengewicht tegen pogingen om rechten af te bouwen en voer een proactief beleid tegen antigender en anti-SRGR campagnes²⁹ en zoek strategische partnerschappen om blijvend in te zetten op een krachtige gender en mondiale gezondheid strategie.

2.2. Garandeer dat SRGR en hiv blijvend prioriteit krijgen in het kader van bredere mondiale gezondheidsfinanciering

1. In het licht van ingrijpende veranderingen in beleid en financiering, verhoog het aandeel van gezondheid inclusief SRGR tot ten minste 15 % van de totale officiële ontwikkelingshulp of Official Development Assistance (ODA)-uitgaven en moedig andere staten aan hetzelfde te doen.
2. Wees strategische betrokken op EU-niveau om de financiering voor multilaterale mechanismen (bijv. Global Fund, UNAIDS, UNFPA) te versterken. Bescherm Europese en multilaterale fondsen en organisaties voor SRGR, zelfs in tijden van bezuinigingen. Zorg hierbij voor een gezonde complementariteit met bilaterale inspanningen: multilaterale samenwerking mag bilaterale projecten niet vervangen.
3. Investeer in ngo's en onderzoeksinstituten die een bewezen impact hebben op SRGR en versterk hun capaciteit.
4. Zorg voor structurele ondersteuning van lokale maatschappelijke organisaties en gemeenschappen om weerstand te bieden aan schadelijke externe druk.

2.3. Erken het belang en noodzakelijkheid van SRGR in internationale hulp en samenwerking

1. Positioneer SRGR expliciet als een integraal onderdeel van gezondheid als strategische hefboom voor het buitenlands beleid en als één van de drie hoofdpijlers van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

²⁹ zie advies ARGO hieromtrent van november 2025 <https://argo-ccgd.be/adviezen/detail/advies-over-de-strategische-benadering-van-gendergelijkheid-binnen-de-internationale-onderhandelingen-in-de-huidige-antigendercontext>

2. SRGR is levensreddend en moet bijgevolg volledig worden erkend, zowel in humanitaire hulpverlening als in de structurele versterking van gezondheids- en welzijnsaanpak en zorgstelsels op lange termijn. Zorg hierbij voor:
 - a. opleiding van gezondheidswerkers in niet-stigmatiserende benaderingen
 - b. een contextgevoelige aanpak die geen afbreuk doet aan universele rechten
 - c. empowerment van lokale actoren die de culturele en politieke realiteit begrijpen.
 - d. een intersectionele analyse in ontwerp, uitvoering en evaluatie van SRGR-beleid - inclusief op het domein arbeid en zorg³⁰, om ongelijkheden, uitsluiting en ongelijke machtsrelaties systematisch te verminderen.
 - e. Voorzie expliciete aandacht voor SRGR en zorg voor een systematische opvolging ervan binnen de nieuwe humanitaire strategie.
3. Zet in op een volledig en uitgebreid pakket aan SRG-diensten³¹ met inbegrip van de bevordering en bescherming van rechten inclusief reproductieve rechten en lichamelijke autonomie; SRGR voor adolescenten en relationele en seksuele vorming; toegang tot de hoogste standaarden van zorg, zonder discriminatie; seksuele gezondheid en zorg rond infectieziekten; preventie en bescherming tegen seksueel en gendergerelateerd geweld; menstruele gezondheid en waardigheid.
4. Zorg voor een geïntegreerde, op rechtengebaseerde aanpak die gendergerelateerd geweld preventief bestrijdt en tegelijk toegang tot kwalitatieve SRGR-zorg waarborgt, als essentiële strategie om structurele ongelijkheden te doorbreken en duurzame bescherming te bieden aan vrouwen, meisjes en genderdiverse personen.
5. Investeer in relationele en seksuele vorming om de misinformatie en goed gefinancierde disinformatie te counteren, maar ook om jongeren te versterken in het nemen van zelfstandige beslissingen en stigma zoals over menstruatie te vermijden. Het actief bestrijden van desinformatie en het beschermen van een inclusieve, op mensenrechten gebaseerde benadering van SRGR is essentieel om toegang tot correcte informatie, kwaliteitsvolle zorg en gelijke rechten voor iedereen te waarborgen.
6. Versterk democratische ruimtes om de krimpende ruimte van het middenveld tegen te gaan en werk samen met het maatschappelijk middenveld om effectieve nationale beschermingsmechanismen op te zetten die inspelen op de behoeften van mensen die risico lopen zoals vrouwen, kinderen, jongeren, LGBTQI+-personen en personen met een handicap, en waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van mensenrechtenverdedigers. Maak bovendien gebruik van de sociale dialoog in overeenstemming met de fundamentele beginselen van de Internationale arbeidsorganisatie, als één van de mechanismen om discussies aan te gaan, het beleid te versterken en het ontwerpen, uitvoeren en monitoren van SRGR-beleid en -programma's te bevorderen.
7. Zorg ervoor dat alle acties en strategieën systematisch worden onderbouwd door actuele evidence-based kennis en door betrouwbare feiten en cijfers.

³⁰ Het is belangrijk om een analyse van arbeid te maken, met inbegrip van informeel werk en onbetaald huishoudelijk en zorgwerk, in SRGR-maatregelen in zowel humanitaire als fragiele contexten, om het hoofd te bieden aan het verhoogde risico op seksueel geweld, uitbuiting en schendingen van rechten, en om de hervatting van veilige en waardige economische activiteiten te ondersteunen

³¹ Onder meer: Anticonceptiediensten; Gezondheid van moeders en pasgeborenen; Veilige abortus voor zover de wet dat toestaat en nazorg na abortus; SRGR voor adolescenten; Preventie, diagnose en behandeling van soa's en hiv; Reproductieve kankers; Preventie en behandeling van onvruchtbaarheid; Preventie van en reactie op gendergerelateerd geweld; Gegevenssystemen over bevolking en ontwikkeling; Uitgebreide seksuele voorlichting

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Laura Vincx
Voorzitter van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling

Oumayma Hammadi
Vicevoorzitter van de Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling, met bijdragen van: ACLVB-CGSLB; 11.11.11; CFFB; CNCD-11.11.11; FOS; ICRH (UGent); Oxfam België; Sensoa; ULB